УДК 27-78-057.875(477)«1918/1939»:94
DOI https://doi.org/10.32782/2307-7778/2026.2.1

Олег БЕГЕН
кандидат історичних наук, доцент
Інституту Історії Церкви
Українського католицького університету,
вул. Іл. Свєнціцького, 17, м. Львів, Україна, 79000 (obehen@ucu.edu.ua)

Oleh BEHEN
PhD in History, Associate Professor
Institute of Church History,
Ukrainian Catholic University,
17 Il. Svientsitskoho Street, Lviv, Ukraine, 79000 (obehen@ucu.edu.ua).

ORCID: https://orcid.org/0000-0003-3255-8300

ЛОКАЛЬНІ І МІЖНАРОДНІ ГОРИЗОНТИ ДІЯЛЬНОСТІ АКАДЕМІЧНОГО ТОВАРИСТВА СТУДЕНТІВ КАТОЛИКІВ «ОБНОВА» В УМОВАХ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ

Анотація. Метою статті *є аналіз діяльності інституційного потенціалу Товариства Українських Студентів Католиків «Обнова» в Галицькій митрополії в умовах Другої Речі Посполитої.* ***Методологія дослідження*** *базується на загальнонаукових методах критичного аналізу, узагальненнях та принципах історизму.* ***Наукова новизна*** *полягає у концептуальному розгляді діяльності ТУСК «Обнова» як на локальному (в Галичині), так і на міжнародному рівнях у міжвоєнному періоді ХХ ст.* ***Висновки*** *розкривають роль Галицького митрополита Андрея Шептицького у запровадженні ідеалів української Католицької Акції у важких умовах польської дійсності. На тлі польської політики пацифікації українського населення Галичини представлено намагання єпископату Греко-Католицької Церкви формувати легальний український католицький рух через проголошення ідеї Католицької Акції, заснування Генерального Інституту Католицької Акції до творення та розбудови Товариства Українських Студентів Католиків «Обнова» (далі ТУСК «Обнова») у Львові. Проаналізовано локальний і міжнародний вимір діяльності об'єднання. Досліджено протистояння, що мали місце між ТУСК «Обновою» та польськими релігійними організаціями, розкрито конфлікт із «Юнацтвом» ОУН, а також іншими українськими студентськими об'єднаннями. Вказано на важливості існування у міжвоєнній Галичині українського академічного товариства, що активно діяло і за межами польської держави.*

Ключові слова: *Греко-Католицька Церква, Друга Річ Посполита, Католицька Акція, митрополит Андрей Шептицький, Товариство Українських Студентів Католиків «Обнова», український католицький рух.*

LOCAL AND INTERNATIONAL HORIZONS OF THE ACTIVITIES OF THE OBNOVA SOCIETY OF UKRAINIAN CATHOLIC STUDENTS IN THE SECOND POLISH REPUBLIC

Abstract. *The* ***article aims to*** *analyse the activities and institutional potential of the Obnova Society of Ukrainian Catholic Students (hereinafter Obnova SUCS) within the Galician Metropolis under the Second Polish Republic. The* ***research methodology*** *is based on the general scientific methods of critical analysis and generalisation, as well as the principle of historicism. The* ***scientific novelty*** *lies in the conceptual examination of the activities of Obnova SUCS at both the local (Galician) and international levels during the interwar period of the twentieth century. The* ***conclusions*** *reveal the role of Metropolitan Andrey Sheptytsky of Galicia in introducing the ideals of Ukrainian Catholic Action amid the harsh realities of Polish rule. Against the background of the Polish policy of pacification of the Ukrainian population of Galicia, the article presents the efforts of the episcopate of the Greek Catholic Church to shape a legal Ukrainian Catholic movement, from proclaiming the idea of Catholic Action and establishing the General Institute of Catholic Action to founding*

and developing Obnova SUCS in Lviv. The local and international dimensions of the society's activities are analysed. The article examines the confrontation between Obnova SUCS and Polish religious organisations and sheds light on the conflict between Obnova and Yunatstvo, the youth wing of the Organisation of Ukrainian Nationalists (OUN), as well as with other Ukrainian student associations. It emphasises the significance of a Ukrainian academic society in interwar Galicia that was also active beyond the borders of the Polish state.

Key words: *Greek Catholic Church, Second Polish Republic, Catholic Action, Metropolitan Andrey Sheptytsky, Obnova Society of Ukrainian Catholic Students, Ukrainian Catholic movement.*

Постановка проблеми. У сьогоденні актуальним є дослідження діяльності різних українських молодіжних об'єднань першої половини XX ст. Унікальним явищем у міжвоєнній Польщі було заснування Галицьким митрополитом Андреєм Шептицьким низки молодіжних товариств під патронатом Католицької Акції. Серед таких товариств виділялося своєю діяльністю академічне Товариство Українських Студентів Католиків «Обнова» (далі ТУСК «Обнова»). «Обнові» випала нелегка доля розпочати свою діяльність одразу після проведення польською владою політики *пацифікації* українського населення Галичини. Політичні і соціальні утиски з боку польської влади стали буденністю. Боротьба за повноцінне функціонування української спільноти стояла на порядку денному. Невеликій кількості українців, яким таки вдалося потрапити у вищі навчальні заклади, було важко працевлаштуватися після закінчення навчання. Завданням «Обнови» було об'єднати у спільній роботі студентів у Галицькій митрополії та за її межами. Як католицьке академічне товариство, ТУСК «Обнова» увійшло в гострі суперечки із націоналістичним підпіллям, суть яких полягала у питанні: хто матиме кращий вплив на українську університетську молодь?

Метою статті є аналіз діяльності інституційного потенціалу Товариства Українських Студентів Католиків «Обнова» в Галицькій митрополії в умовах Другої Речі Посполитої.

Виклад основного матеріалу дослідження. У 1931 році Греко–Католицька Церква (далі ГКЦ) під проводом митрополита Андрея Шептицького (1901–1944) запроваджує українську Католицьку Акцію на теренах Галицької митрополії, у такий спосіб консолідуючись зі світовим католицьким рухом, що мав значну популярність серед мирян Європи на початку XX ст. Для розбудови і поширення католицького руху в греко-католицьких єпархіях єпископат створює керівний орган – Генеральний Інститут Католицької Акції (далі ГІКА) з центром у Львові [5, с. 97–119]. У Статуті української Католицької Акції читаємо, що нова ініціатива бачилася своєрідним майданчиком, де мали творитися нові та об'єднуватися давні католицькі товариства. Третій пункт Статуту наголошував на надпартійності і аполітичності нового руху [7, пункт 2–3; с. 245]. Звісно, таке застереження було потрібне для того, щоб польська влада дозволила легальну діяльність новим товариствам. Католицька Акція була залежна від греко-католицького єпископату, який безпосередньо керував її діяльністю, через посередництво різних комісій в єпархіях. Вагомим нововведенням було залучення широкого кола світських діячів до щоденної повістки руху. Генеральний Інститут Католицької Акції мав характер юридичної особи за 1489 каноном та XVI артикулом Конкордату, що був підписаний між Варшавою та Апостольською столицею у 1925 році [7, пункт 4–5; с. 245]. Католицька Акція, на думку єпископату, мала розширити горизонти діяльності різних українських релігійних товариств, що в реаліях Другої Речі Посполитої була практично новим ковтком повітря. Також планувалася велика реорганізація українського католицького руху в Галичині. За прикладом італійської і польської Католицьких Акцій, ГІКА мав сприяти створенню масових товариств для чоловіків, жінок, дівчат та юнаків [7, пункт 14; с. 245]. Наголос ставився і на академічних товариствах, які б могли об'єднати українську молодь, що студіювала на різних університетах як у польській державі, так і за кордоном.

У 1930 році, на тлі політичної кризи в Другій Речі Посполитій, а фактично заколоту проти парламенту, до влади знову приходить Юзеф Пілсудський, котрий 25 серпня цього ж року

стає новим польським прем'єр-міністром. На цьому тлі урядової кризи розгортається активна діяльність Української військової Організації (далі УВО), котра відновила акції саботажу. Причиною відновлення саботажу (а це здебільшого підпали польського майна) у 1930 році була безпосередньо політика Варшави щодо українців Галичини. Політичні і соціальні утиски з боку польської влади стали буденністю, боротьба за українську школу в Галичині практично не припинялася. Невеликій кількості молоді, яким таки вдалося здобути хоч якусь освіту, було важко знайти працю. Не дивно, що в таких умовах радикальні гасла УВО знаходили відгук серед українського юнацтва. Між 1928–1930 роками члени ОУН (у цей період УВО поступово трансформується в Організацію Українських Націоналістів (далі ОУН)) активно вишколювали «Юнацтво ОУН» до майбутнього протистояння з польською владою. А вже у 1930 році «Юнацтво» під проводом радикально налаштованої частини ОУН готувалося до проведення саботажних акцій [9, спр. 964]. Польська поліція гарячково реагувала на саботажну кампанію, арештовуючи усіх, кого тільки могла запідозрити [1, арк. 108]. Саботажна кампанія розпочалася улітку 1930 року і одразу сягнула значного розмаху із підпалами польського майна і пограбуваннями поштових відділень, перерізанням телефонних та телеграфних ліній [2, арк. 213–214]. Польська влада вирішила кинути значні сили, щоб придушити акції ОУН. Нова політика отримала назву *пацифікація* (умиротворення), і тривала з 16 вересня по 30 листопада 1930 року. Масштаб *пацифікації* виявився більшим за акції саботажу. Польській владі уже йшлося не лише про ліквідацію підпільної ОУН, ціллю було показове брутальне умиротворення українців Галичини. Поліція громила українські установи та школи [3, арк. 12–15; 4; 164–168; 172–174; 180–183]. Українська спільнота була шокована брутальністю польської акції відплати, тоді як радикальне крило ОУН змушене було припинити саботажі.

Пацифікація завдала значного удару і по Греко-Католицькій Церкві, що в очах української спільноти була чи не єдиним безкомпромісним авторитетом з огляду на позицію та діяльність Галицького митрополита Андрея Шептицького. Також варто пам'ятати, що греко-католицький єпископат часто апелював до Ватикану не лише в церковних справах, а також суспільно-політичних, вважаючи Римського папу арбітром, що міг позитивно вплинути на політику Варшави.

Саботажні акції УВО-ОУН та політика пацифікації посприяли ліквідації у 1930 році скаутської організації «Пласт», а це означало звуження кола легальних молодіжних організацій. Ризикуючи розбудовувати українські молодіжні католицькі товариства у таких несприятливих умовах, митрополит А. Шептицький ставить важливий акцент на освіті і просвіті.

Вже у 1929 році українськими студентами було сформовано «Ініціативний гурток», що мав посприяти у заснуванні нової католицької академічної організації [22, с. 245]. 11–12 березня 1930 року члени «Гуртка» провели Великодні реколекції, в яких взяло участь 146 студентів. Під час цих реколекцій виникла ідея заснувати українську академічну організацію для студентів католиків. А вже 27 червня 1930 року відбулися перші установчі збори українського студентства, на яких було вирішено створити студентське товариство під назвою «Обнова». Академічне Товариство Українських Студентів Католиків «Обнова» стало першою організацією, що активно включилась у поширення ідей Католицької Акції у Галицькій митрополії. У 1930 році статут «Обнови» був апробований митрополитом [22, с. 245]. Польська влада дала дозвіл на легальну діяльність такого об'єднання з огляду на те, що воно у своїй діяльності мало поєднувати академічний і релігійний компонент.

13 жовтня 1930 року митрополит А. Шептицький звернувся до молоді пастирським листом, в якому закликав вступати у члени ТУСК «Обнови» усіх українських студентів, а старших гуртуватись навколо новозаснованого Українського Католицького Союзу (далі УКС) [13, с. 243–245]. УКС єднав у своїх лавах католицьку інтелігенцію та став ще одним кроком розбудови католицького руху в Галичині. Греко-католицький єпископат поставив ТУСК «Обнові»

певні завдання, що включали поглиблювання й укріплювання християнського світогляду та поширення католицьких цінностей серед української спільноти Галичини [8, акр. 52]. Головною ідеєю А. Шептицького було виховання української еліти, що в майбутньому мало сприяти витворенню нового освіченого українського суспільства [16, с. 7]. Кожен член «Обнови» мав завдання поширювати знання про соціальні акції митрополита, які Шептицький розпочав ще далекого 1904 року, виголосивши свої тези у посланні «О квестії соціальній» [5, с. 43–51]. Товариство гуртувалося навколо тези суспільної справедливості, яка мала базуватись на християнському «Декалозі». Життя за християнськими заповідями та дії в руслі Католицької Акції мали служити обороною перед наступом бездушного, раціонального матеріалізму, зокрема комунізму, що було безсумнівно актуально у першій половині XX ст. [5, с. 197–202].

ТУСК «Обнова» активно включилась у роботу серед студентства, але не зважаючи на те, що у Другій Речі Посполитій було близько двох тисяч українських студентів, до «Обнови» належало не більше двох десятків дійсних членів [15, с. 5]. Першим Головою ТУСК «Обнова» був вибраний Петро Ісаїв, духовним опікуном товариства став отець (далі о.) Микола Конрад, що часто позиціонувався як теоретик української християнсько-патріотичної доктрини [23, с. 232].

8–13 березня 1931 року «Обнова» провела реколекції для студентів Львова, участь в яких взяли 250 осіб [10, с. 114–117].

Разом з діяльністю студентського католицького товариства було вирішено започаткувати діяльність Українського Католицького Академічного Сеньйорату при Товаристві «Обнова». Сеньйорат було засновано 1 червня 1931 року у місті Львові. Вступило до нього 30 осіб представників інтелігенції, які вибрали керівним органом Управу Сеньйорату під проводом о. Ю. Дзеровича та встановили річний внесок для членів у сумі 20 польських злотих [8, арк. 52]. Сеньйорат мав сприяти праці ТУСК «Обнова», допомагати українському студентству у їхніх починаннях, фінансувати різні проєкти, представлені католицькими товариствами [18, с. 239]. Особливу увагу Сеньйорат приділяв підготовці закордонних конференцій, в яких активно брали участь члени «Обнови». Сеньйорат також мав допомогти ТУСК гідно увійти в європейське католицьке співтовариство. Це «Обновi» давалося досить важко. Товариство довший час намагалося стати членом Міжнародної Студентської Католицької Організації «Pax Romana» [24, с. 3].

Важливим етапом розвитку українських католицьких організацій був їхній вихід на міжнародний рівень. Вихід українських католицьких організацій за межі Польської держави супроводжувався періодом протистояння та співпраці з польським католицьким рухом, який часто служив прикладом для наслідування українським католицьким організаціям. У 1919 році у Польщі була створена студентська християнська організація «Odrodzenie» (українською – «Відродження») [11, с. 217–221]. На «Odrodzenie» рівнялися у своїх цілях перші українські католицькі організації. Від початку свого створення Товариство поставило собі за мету увійти до всіх ділянок життя студентів. До того ж «Odrodzenie» мало великий вплив на європейське католицьке співтовариство і це ставило український католицький рух в залежність від «Odrodzenie», зокрема стосовно входження в об'єднання «Pax Romana» [11, с. 217–221].

Питання об'єднання всіх європейських католицьких організацій в одну інтернаціональну організацію виникало ще на початку XX століття. В 1909 році в Голландії створено «інтернаціональне католицьке есперантське товариство», в 1916 році – «Всесвітній світовий конгрес білого хреста» В 1920 році ці два товариства об'єднались у «Католицький інтернаціонал» в Гаазі. 5 січня 1921 року організація була затверджена папою Бенедиктом XV. У тому ж 1920 році постала «Ліга Католицької Молоді Світу». Але обидві організації не були достатньо активними, тому виникла потреба всеохоплюючої об'єднаної сили. І тут за справу береться

католицьке студентство. 19–21 липня 1921 року на з'їзді у Фрибурзі складено плани побудови нової організації. Ініціативу подали студенти-католики з Швейцарії, Іспанії та Нідерландів країн. 9 вересня 1921 року відбувся з'їзд у Римі, в якому взяли участь молоді представники 28 націй, де і було засновано нову організацію. Папа Бенедикт XV благословив «Pax Romana» до праці [17, с.223]. 4 серпня 1922 року відбувся другий з'їзд в Гаазі (Голландія), який зосередився на будівництві структур нової інституції. Об'єднання мало федеративний устрій, тобто складалось з національних католицьких студентських організацій. Офіс «Pax Romana» розміщувався у Фрибурзі [17, с. 223]. 23–26 серпня 1923 року в Інсбруку відбувся третій з'їзд католицької молоді, на якому було 17 делегацій з різних країн Європи. На цьому з'їзді активно обговорювалась роль Католицької Акції у побудові нового християнського суспільства. Саме з цього часу у світі активну роль почала відігравати християнська організація Young Men's Christian Association (далі YMCA) [17, с. 223].

Членом засновником організації «Pax Romana» була польська католицька організація «Odrodzenie». Українці не мали в 1921 році організації, яка б могла увійти до Федерації. Тому, коли Товариство «Обнова» вже в 30 роках подало прохання про прийняття до Федерації, йому довелося зіштовхнутися із певними труднощами. 12–15 квітня 1929 року у Кракові пройшов Перший Слов'янський Католицький З'їзд Академічної Молоді, скликаний за пропозицією польського «Odrodzenie», на якому була присутня і українська делегація. У з'їзді, крім поляків, взяли участь чехи, словаки, словенці, хорвати і, як вже згадувалося, українці з Галичини. Ціль з'їзду була скоординувати діяльність слов'янських католицьких товариств з різних країн, затверджуючи спільну програму дій [14, с. 237]. Тільки 1931 року на ІІІ з'їзді в Братиславі широко розвинулась вже організаційна робота. Під час з'їзду у Братиславі відбулася конференція Секретаріату Слов'янських Католицьких Академічних товариств, де від «Обнови» участь брав доктор (далі д-р.) К. Чехович. Він домагався, щоб на міжнародних конференціях активну участь з території Другої Речі Посполитої брали не лише польські католицькі організації, але й українські [19, с. 801]. Через труднощі з виїздом і паспортами представники українських католицьких товариств з Галичини не були присутні на цій зустрічі, зате там були українці із Закарпаття. Це стало поштовхом до створення спільної репрезентації для українців з Галичини та Закарпаття [12, с. 5]. Крім того, на обговорення в Братиславі було подано пропозицію – найближчий з'їзд скликати у Львові, а роль господаря віддати українцям. Та проти такої пропозиції виступила польська делегація, аргументуючи це тим, що з'їзд у Львові буде небезпечним з огляду збереження політичного спокою (після *пацифікації* польська влада неохоче погоджувалася на будь-які українські офіційні заходи). Українська сторона через відсутність в Братиславі не змогла висловити своєї думки. Тому наступну зустріч заплановано провести в Хорватії, у місті Загреб [19, с. 801–803].

Протягом 1932 року товариство активно розвивалось та отримало свою домівку в приміщені Львівської Богословської Академії (далі ЛБА), де розмістило свою канцелярію та читальню. У цьому ж році «Обнова» вислала 104 студенти до Вищих шкіл у Львові. Вже у 1932 році «Pax Romana» повідомив «Обнову», що усі питання стосовно її статуту вирішенні і товариство може стати повноправним членом міжнародної студентського католицької організації [20, с. 227–229]. З цього моменту діяльність «Обнови» виходить на міжнародний рівень, маючи можливість впливати на її рішення.

У 1932 році «Обнова» подала заявку на прийняття її у члени Союзу Українських Студентських Організацій у Польщі (далі СУСОП). Союз розглянув пропозицію і задовольнив її. Так українське католицьке товариство стало членом українського світського студентського Союзу [20, с. 395–397].

ТУСК постійно шукало опікунів та духівників для різних секцій, що діяли при організації. Щоби вирішити проблему опікунів та духівників, відбулась велика нарада Головного

Відділу «Обнови», на якій було вирішено запросити до праці при товаристві о. Г. Костельника, о. М. Чубатого. Саме на цій нараді піднімалося питання бібліотеки для товариства, яка згодом була заснована завдяки добровільним пожертвам Академічного Сеньйорату. Академічний Сеньйорат надав на розвиток бібліотеки 400 польських злотих, о. д-р. Й. Сліпий подарував бібліотеці перші книжки. Так бібліотека відкрила свої двері для членів товариства та усіх студентів Львова вже 15 травня 1932 року. Згодом при бібліотеці запрацював архів товариства. Об'єднання реагувало на різні проблеми, пов'язані зі студентським життям українців за кордоном. Так, дізнавшись про скрутний стан українського студентства у Чехословаччині, товариство започаткувало акцію допомоги Вищим українським школам у Чехословаччині, збираючи для них кошти [20, с. 395–397].

Звичайно, активна діяльність товариства викликала зацікавлення польської влади, яка активно відстежувала діяльність «Обнови». Так, у 1932 році повітові старости повідомляли воєводі, що велика частина членів «Обнови» відверто симпатизує ОУН, а не Українському Католицькому Союзу, як це декларувалось офіційно товариством [6, арк. 5]. На думку повітових старостів, це було пов'язано з активною діяльністю підпільних націоналістичних молодіжних організацій, що прагнули впливати на діяльність «Обнови», а то і увійти у структури товариства. Націоналістам ТУСК «Обнова» було потрібно для того, щоб вільно та легально вести свої пропагандиські акції. За донесеннями з повітів виходило, що найактивніше націоналісти прагнули проникнути у структури ТУСК перед виборами у 1932 році. Деякі звіти, класифікуючи українські молодіжні організації, відносили «Обнову» до націоналістичного поміркованого табору [6, арк. 5]. Звичайно, це не до кінця відповідало дійсності, так як більшість представників товариства все таки ставились із певним застереженням до націоналістичного підпілля, пам'ятаючи нещодавні акції саботажу. Варто розуміти, що повітові старости часто досить поверхово ставилися до збирання інформації щодо діяльності українських товариств, зачисляючи їх до якогось із таборів без належних на це обґрунтувань. Так, досить часто майже усі католицькі товариства, що діяли в Другій Речі Посполитій через свою активність потрапляли під класифікацію націоналістичних, що в реальності не відповідало дійсності.

Важливою сторінкою у житті «Обнови» було проголошення митрополитом Андреєм Шептицьким та Генеральним Інститутом Католицької Акції у 1933 році свята Українська Молодь Христові (далі УМХ), яке мало відбутись 6–7 травня цього ж року. З цієї нагоди ТУСК «Обнова» 12 березня 1933 року зібрала збори, де активно обговорювала майбутні події. Треба відзначити, що того ж таки 12 березня українське студентство під проводом націоналістичної молоді зібрало в Академічному Домі «Всестудентську анкету», якою висловила свою недовіру політиці Греко-Католицької Церкви та ідеї проведення масового свята УМХ. Націоналістична молодь вважала, що Церква і католицький рух після пацифікації пішли на угоду та порозуміння з польською владою, виявом чого було поширення «ворожої» українській нації Католицької Акції. Насправді, причиною виступу деяких членів ОУН проти свята були побоювання про те, що значна частина української молоді відійде від організації «Юнацтва» ОУН у католицький табір. Тому, було прийнято безпрецедентне рішення не допустити молодь на свято, проголошене митрополитом А. Шептицьким, що стало реальним викликом не лише для Церкви, але і цілого українського суспільства. Якраз цю проблему 12 березня і обговорювали збори «Обнови», які вирішили засудити позицію націоналістичної молоді та закликали студентство до масової, активної, організованої участі у святі. Заява ТУСК викликала активну протидію зі сторони преси ОУН. Крім того, 21–23 березня українські студентські організації провели у Львові IV Крайовий Студентський Конгрес, де справа свята УМХ знову обговорювалася на порядку денному [15, с. 5]. Особливо гостро виступила проти свята Студентська Репрезентація Союзу Українських Студентських Організацій у Польщі (СУСОП), прийняши резолюцію

проти участі українського студентства у святі. Духівник «Обнови» о. др. Микола Конрад, по закінченню Студентського Конгресу, розмістив у галицькій пресі низку звернень, де засуджував такі дії націоналістично налаштованої молоді, вказуючи на право кожного вільно вибирати для себе, брати чи не брати участь у святі. Така полеміка з націоналістичним табором тривала аж до самого свята УМХ та продовжувалась і після нього. ТУСК «Обнова» разом з іншими католицькими товариствами взяла активну участь у підготовці та проведенні цього заходу і за це товариство було виключене з лав СУСОПу [15, с. 5].

У 1939 році ТУСК «Обнова» відзначалась винятковою активністю, започаткувавши серію науково-практичних конференцій, на яких обговорювалися соціально-політичні питання. Найгостріше дискусія велася щодо вплив соціалізму на українське суспільство, якому протиставлялася ідея християнської солідарності [25, с. 31–32].

У період з 26 лютого по 8 березня 1939 року «Обнова» організувала перший тиждень християнсько-суспільної освіти, де активно дискутували над темою «Націоналізм та християнство». Пройшла ця акція у домівці товариства на вулиці Коперніка 36, що у Львові. Більшість тем були присвячені актуальному тоді питанню націоналізму [21, с. 2].

12 березня 1939 року відбулись останні загальні збори ТУСК «Обнова». З останнього звіту товариства дізнаємося, що об'єднання готувало нові професійні вишколи серед української молоді Львова. Товариство зазнало певних зміни: 13 членів покинули Товариство і до 73 дійсних добавилось ще 25 нових. Створено інститут почесного членства і першим почесним членом і членом-добродієм обрано митрополита А. Шептицького, про що його повідомлено почесною грамотою, виконаною в старовинних рукописних традиціях на пергаменті, яку зложила почесна делегація [5, с. 133].

Висновки. Із початком Другої світової війни та встановленням радянської влади на західноукраїнських землях ТУСК «Обнова», як і усі інші католицькі товариства, перестає діяти. Велика кількість її членів змушена була покинути Львів і виїхати на еміграцію та розсіялася по світу. Після завершення Другої світової війни частина членів «Обнови» відновила свою діяльність у Мюнхені, звідти поширилася на різні студентські товариства університетів Європи та Америки [23, с. 232].

Характеризуючи діяльність ТУСК «Обнови», треба ствердити її позитивну роль, яку вона виконувала протягом свого існування у Львові в 1930–1939 роках. Товариство було одним із небагатьох легальних студентських організацій, що могли відкрито впливати на життя студентської громади міста Львова. Хоча «Обнова» і не стала масовою католицькою студентською організацією, та її активна діяльність спричинилась до ангажування студентської молоді в ініціативи української Католицької Акції в Галицькій митрополії. Звичайно, «Обнова» була скоріше об'єднанням молодіжної католицької еліти, різних інтелектуалів, які найперше навчалися в рядах товариства працювати, думати та вірити у свої сили. Безперечно, належне слід віддати і митрополиту А. Шептицькому, котрий постійно підтримував ТУСК «Обнову» протягом усього часу її існування. Вихід «Обнови» на міжнародний рівень надав можливість заявити про українського студента як важливого чинника побудови кращої Європи.

Використання штучного інтелекту. Під час підготовки статті інструменти штучного інтелекту не використовувалися.

Література

1. Archiwum Akt Nowych (AAN). Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSW). Syng.1250. 108 арк.
2. AAN. MSW. Syng. 2257. 213–214 акр.
3. AAN. MSW. Syng. 2257. 12–15 акр.
4. AAN. MSW. Syng. 2253. 164–168; 172–174; 180–183 арк.

5. Behen O. Akcja Katolicka i ukraińskie organizacje katolickie w Małopolsce Wschodniej w okresie międzywojennym. Towarzystwo Naukowe KUL. *Lublin 2009.* С. 43–51; 97–119; 197–122; 133.

6. Державний Архів Івано-франківської області (ДАІФО). Ф.2. Оп. 1. Спр. 937. 5 арк.

7. Конституційний Статут Католицької Акції в Галицькій Провінції. Львів. 1930; ТУСК «Обнова». *Поступ*. 1930, ч. 11–12. С. 245.

8. Центральний Державний Історичний Архів у м. Львові (ЦДІАЛ). Ф. 358. Оп. 1. Спр. 147. 52 арк.

9. ЦДІАЛ. Ф. 205. Оп. 1. Спр. 964.

10. Великі реколекції студентської молоді. *Нива*. 1931, р. 26, ч. 3. С. 114–117.

11. Гладилович І. Польський католицький академічний рух. *Поступ*. 1929, р. IX, ч. 6–7. С. 217–221.

12. Зі студентського католицького руху. *Мета*. 1931, ч. 20. С. 5.

13. Католицька організація молоді. *Поступ*. 1930. ч. 11–12. С. 243–245.

14. Козак М. Всеслов'янський Академічний Католицький З'їзд у Кракові. *Поступ*. 1929, р. IX, ч. 6–7. С. 237.

15. Краєвий студентський конгрес. *Нова Зоря*. 1933, р. VIII, ч. 22. С. 5.

16. Монцібович Р. Апостолят духа. *Мета*. 1934, ч. 12. С. 7.

17. Під ясним прапором. Третій міжнародний з'їзд молоді. *Поступ*. 1923, р. III, ч. 9. С. 223.

18. Сеньйорат при ТУСК «Обнова» у Львові. *Нива*. 1931, р. 26, ч. 6. С. 239.

19. Студентське життя. *Дзвони*. 1932, р. 2, ч. 21 (2). С. 801–803.

20. Студентське життя. *Дзвони*. 1932, р. 2, ч. 3 (12). С. 227–229; 395–397.

21. Тиждень християнсько-суспільної освіти. Мета. 1939, р. IX, ч. 11. С. 2.

22. ТУСК «Обнова». *Поступ*. 1930, ч. 11–12. С. 245.

23. Українська Молодь Христові: документальний збірник 1933–1988. Рим – Парма. 1991. С. 232.

24. Український Католицький академічний Сеньйорат при Товаристві «Обнова». *Мета*. 1931, р. 1, ч. 15. С. 3.

25. Хроніки. *Католицька Акція*. 1939, р. 6, ч. 1. С. 31–32.

References

1. Archiwum Akt Nowych (AAN) [Central Archives of Modern Records]. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSW) [Ministry of Internal Affairs]. Sygn. 1250, 108 ark. [in Polish].

2. AAN. MSW. Sygn. 2257, ark. 213–214. [in Polish].

3. AAN. MSW. Sygn. 2257, ark. 12–15. [in Polish].

4. AAN. MSW. Sygn. 2253, ark. 164–168; 172–174; 180–183. [in Polish]

5. Behen O. (2009). *Akcja Katolicka i ukraińskie organizacje katolickie w Małopolsce Wschodniej w okresie międzywojennym* [Catholic Action and Ukrainian Catholic Organizations in Eastern Lesser Poland in the Interwar Period]. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL. S. 43–51; 97–119; 197–122; 133. [in Polish].

6. Derzhavnyi Arkhiv Ivano-Frankivskoi oblasti (DAIFO) [State Archives of Ivano-Frankivsk Oblast]. F. 2, op. 1, spr. 937, 5 ark. [in Ukrainian].

7. Konstytutsiinyi Statut Katolytskoi Aktsii v Halytskii Provintsii [Constitutional Statute of Catholic Action in the Halych Province]. (1930). Lviv; TUSK «Obnova» [Society of Ukrainian Catholic Students "Obnova"]. (1930). *Postup*, ch. 11–12, S. 245. [in Ukrainian].

8. Tsentralnyi Derzhavnyi Istorychnyi Arkhiv u m. Lvovi (TsDIAL) [Central State Historical Archive in Lviv]. F. 358, op. 1, spr. 147, 52 ark. [in Ukrainian].

9. TsDIAL. F. 205, op. 1, spr. 964. [in Ukrainian].

10. Velyki rekolektsii studentskoi molodi [The Great Retreat of Student Youth]. (1931). *Nyva*, r. 26, ch. 3, S. 114–117. [in Ukrainian].

11. Hladylovych I. (1929). Polskyi katolytskyi akademichnyi rukh [The Polish Catholic Academic Movement]. *Postup*, r. IX, ch. 6–7, S. 217–221. [in Ukrainian].

12. Zi studentskoho katolytskoho rukhu [From the Student Catholic Movement]. (1931). *Meta*, ch. 20, S. 5. [in Ukrainian].

13. Katolytska orhanizatsiia molodi [The Catholic Youth Organization]. (1930). *Postup*, ch. 11–12, S. 243–245. [in Ukrainian].

14. Kozak M. (1929). Vseslovianskyi Akademichnyi Katolytskyi Zizd u Krakovi [The All-Slavic Academic Catholic Congress in Kraków]. *Postup*, r. IX, ch. 6–7, S. 237. [in Ukrainian].

15. Kraievyi studentskyi konhres [The Regional Student Congress]. (1933). *Nova Zoria*, r. VIII, ch. 22, S. 5. [in Ukrainian].

16. Montsibovych R. (1934). Apostoliat dukha [The Apostolate of the Spirit]. *Meta*, ch. 12, S. 7. [in Ukrainian].

17. Pid yasnym praporom. Tretii mizhnarodnyi zizd molodi [Under a Bright Banner: The Third International Youth Congress]. (1923). *Postup*, r. III, ch. 9, S. 223. [in Ukrainian].

18. Seniorat pry TUSK «Obnova» u Lvovi [The Seniorate at the Society of Ukrainian Catholic Students "Obnova" in Lviv]. (1931). *Nyva*, r. 26, ch. 6, S. 239. [in Ukrainian].

19. Studentske zhyttia [Student Life]. (1932). *Dzvony*, r. 2, ch. 21 (2), S. 801–803. [in Ukrainian].

20. Studentske zhyttia [Student Life]. (1932). *Dzvony*, r. 2, ch. 3 (12), S. 227–229; 395–397. [in Ukrainian].

21. Tyzhden khrystyiansko-suspilnoi osvity [The Week of Christian Social Education]. (1939). *Meta*, r. IX, ch. 11, S. 2. [in Ukrainian].

22. TUSK «Obnova» [Society of Ukrainian Catholic Students "Obnova"]. (1930). *Postup*, ch. 11–12, S. 245. [in Ukrainian].

23. *Ukrainska Molod Khrystovi: dokumentalnyi zbirnyk 1933–1988* [Ukrainian Youth for Christ: A Documentary Collection, 1933–1988]. (1991). Rym – Parma. S. 232. [in Ukrainian]

24. Ukrainskyi Katolytskyi akademichnyi Seniorat pry Tovarystvi «Obnova» [The Ukrainian Catholic Academic Seniorate at the "Obnova" Society]. (1931). *Meta*, r. 1, ch. 15, S. 3. [in Ukrainian]

25. Khroniky [Chronicles]. (1939). *Katolytska Aktsiia*, r. 6, ch. 1, S. 31–32. [in Ukrainian]

Дата першого надходження статті до видання: 22.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 13.11.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)